

HIGIENSKI UKREPI ZA PREPREČEVANJE ŠIRJENJA OKUŽBE S SARS-CoV-2 V KNJIŽNICAH IN ČITALNICAH

22.6.2021

Poleg ustaljene dobre higienske prakse, ki velja za posamezne storitve, je za preprečevanje širjenja okužbe s SARS-CoV-2 potrebno upoštevati še dodatne ukrepe, ki jih navajamo v nadaljevanju.

Novi koronavirus se najpogosteje prenaša preko izločkov iz dihal med ljudmi, ki so tesno skupaj, oziroma preko onesnaženih rok.

Upoštevajmo priporočila glede medosebne razdalje, pravilnega nošenja maske in higijene rok in kašlja, zračenja ter čiščenja in razkuževanja.

Priporočena medosebna razdalja zaradi virusa, ki se izloča s kihanjem, kašljanjem, glasnim govorjenjem, je vsaj 1,5 oz. 2 metra. V primeru, da je ta razdalja manjša, je tveganje za okužbo večje.

Ob kihanju, kašljanju ali neposrednem dotikanju površin ali predmetov z umazanimi rokami, virus nanese na različne predmete in površine, kot so mize, delovne površine, kljuke na vratih, ročaji, držaji in ograje, denar... Drugi ljudje se lahko okužijo tako, da se dotaknejo teh onesnaženih površin, nato pa se dotaknejo oči, nosu ali ust, ne da bi si prej umili roke. Roke vedno smatramo kot onesnažene, izjema je le neposredno po njihovem umivanju ali razkuževanju. Z onesnaženimi rokami prenašamo povzročitelje okužbe nase in na druge osebe ter predmete, ki se jih dotikamo (npr. kljuke, ročaji, držaji, delovni pripomočki, denar, ipd.).

Z upoštevanjem vseh navedenih ukrepov bomo zmanjšali možnost za okužbo in s tem ščitili sebe in druge. Za pravilno izvajanje samozaščitnih ukrepov mora odgovornost prevzeti vsak posameznik.

- Svetujemo upoštevanje vseh splošnih ukrepov za zaščito pred okužbo z novim koronavirusom, navedenih na naslednji povezavi:

<https://www.nijz.si/sl/sproscanje-ukrepov-covid-19>

- Priporočamo tudi, da so na vidnem mestu izobešena gradiva na temo umivanja in razkuževanja rok, higijene kašlja ter pravilne namestitve mask.
- Zaposleni in uporabniki morajo biti zdravi, brez katerega izmed navedenih simptomov oziroma znakov: povišana telesna temperatura, zamašen nos/nahod, kihanje, kašljanje, bolečine v žrelu, težko dihanje, glavobol, bolečine v mišicah, driska, slabost/bruhanje, sprememba vonja in/ali okusa, neobičajna utrujenost, vnetje očesnih veznic tako v blagi kot v težji obliki.
- Vzdržujejo naj medosebno razdaljo najmanj 1,5 metra (sede) oziroma 2 metra (v gibanju oziroma čakanju v vrsti).
- Ob vstopu v objekt naj si zaposleni umijejo ali razkužijo roke, uporabniki pa naj si jih razkužijo (npr. z razkužilom na osnovi 60 do 80 % alkohola). Podajalniki za razkužilo naj bodo nameščeni tako, da je možna uporaba tudi iz invalidskega vozička.
- Naj se ne dotikajo obraza, zlasti ne ust, nosu in oči, dokler roke niso umite ali razkužene.
- Upoštevacjo naj higieno kihanja in kašlja.
- Vsi naj pravilno nosijo masko. Dobro naj bodo seznanjeni s pravilnim načinom nošenja in snemanja maske. Nosijo naj jih ves čas zadrževanja v prostorih knjižnice, čitalnice. Maska naj sega od korena nosu do pod brado, med nošenjem se je ne dotikajo. Maska je treba zamenjati na dve do tri ure oziroma prej, če se zmoči. Pred in po uporabi maske si je treba temeljito umiti ali razkužiti roke. Pravilna namestitev in odstranitev maske je prikazana na naslednji povezavi:

https://www.nijz.si/sites/www.nijz.si/files/uploaded/maske2_lektorirano.pdf

- Čim manj naj se dotikajo različnih predmetov in površin, le toliko, kot je nujno potrebno.
- V prostorih knjižnice naj se zadržujejo le toliko časa, kot je nujno.
- Priporočamo brezstično plačevanje.

Ukrepi, ki naj jih upoštevajo zaposleni v knjižnicah:

- Svetujemo čim več izposoje predhodno naročenega gradiva, ki se pripravi vnaprej za vsakega uporabnika posebej.
- Priporočamo, da se predvsem za ranljive skupine omogoča dostava gradiva na dom (na različne načine).
- Za zmanjševanje možnosti okužbe je pomembno, da je v prostoru hkrati čim manj ljudi in da se zadržujejo čim krajši čas. Več ljudi kot se hkrati nahaja v prostoru, večje je namreč tveganje za prenos okužbe. Poleg števila oseb v prostoru je pomembna tudi površina prostora na posamezno osebo, višina stropa, učinkovitost prezračevanja, čas zadrževanja oseb v prostoru itd. Glede površine prostora na posamezno stranko upoštevajte določila veljavnih odlokov oziroma sklepov sej Vlade RS.
- Če je površina prostora manjša, kot jo zahteva odlok za eno stranko, je v prostoru lahko samo ena stranka.
- V knjižnici mora biti zagotovljena možnost umivanja in razkuževanja rok za zaposlene ter razkuževanja rok za uporabnike.
- Podajalniki razkužila naj bodo nameščeni na vhodu v knjižnico, na več vidnih mestih (ob pultu, kjer se izdaja/prezema gradivo, med posameznimi knjižnimi oddelki...) in ob izhodu, tako da je možna uporaba tudi iz invalidskega vozička.

- Zaposleni naj bodo pozorni, da uporabniki dosledno izvajajo vsa splošna higienska priporočila, vključno z ohranjanjem zadostne medosebne razdalje najmanj 2 metra. Svetujemo namestitvev talnih označb.
- Glede na velikost prostora naj imajo tla pred blagajno talne oznake za čakajoče na 2 metrih. V ta namen se lahko uporabijo tudi usmerjevalni stebrički s trakovi.
- Pri pultu za izdajo knjig naj se za zaščito zaposlenih namestijo zaslони iz pleksi stekla.
- Priporočamo, da se čim večkrat razkužuje površine, ki se jih pogosteje dotikamo, kot so mesta za odčitavanje članske izkaznice in/ali evidentiranje knjig (npr. izdajni pult, aparat za evidentiranje gradiva, tipke terminala POS...). Prav tako svetujemo, da zaposleni pogosteje čistijo ali razkužujejo površine, kot so npr. kljuge, držala, ročaji, police, blagajna...
- Zaposleni naj si umivajo ali razkužujejo roke (npr. po uporabi telefona, računalnika, blagajne, denarja, po prijemanju polic, knjig...). Razkuževanje rok priporočamo vsakič pred vročitvijo knjig uporabniku ter po stiku z denarjem ali člansko izkaznico.
- Za čiščenje/razkuževanje prostorov naj se smiselno uporabljajo **Priporočila za čiščenje in razkuževanje prostorov izven zdravstvenih ustanov za preprečevanje širjenja okužbe s SARS-CoV-2:**
<https://www.nijz.si/sl/navodila-za-ciscenje-in-razkuzevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-katerih-se-je-zadrzeval>
- Prostore je treba stalno in učinkovito zračiti. Podrobnejša navodila za izvajanje prezračevanja in varno uporabo prezračevalnih sistemov si lahko preberete v **Navodilih za prezračevanje prostorov izven zdravstvenih ustanov v času širjenja okužbe s SARS- CoV-2:**
<https://www.nijz.si/sl/navodila-za-prezracevanje-prostorov-izven-zdravstvenih-ustanov-v-casu-sirjenja-okuzbe-covid-19>
- Osebno varovalno opremo za zaposlene glede na delovno mesto določi zdravnik specialist medicine dela.

Ravnanje z gradivom v knjižnici:

Prisotnost novega koronavirusa na knjigah/časopisih/revijah v skupni uporabi je možna, verjetnost prenosa okužbe je ob upoštevanju osnovnih higienskih priporočil sicer nizka, vendar obstaja, sploh ob slabši epidemiološki sliki.

Pri knjižničnem gradivu gre za predmet, ki si ga podaja več ljudi in v takih primerih je potrebna previdnost. Če ukrepa »karantene« za vrnjeno gradivo ni možno vzdrževati pri uporabi knjižničnih gradiv svetujemo, da je stranki/obiskovalcu posredovano seznanilo, da je prisotnost SARS-CoV-2 ob skupni uporabi tiskanega izvoda možna in navodila, da si pred in po branju umije ali razkuži roke ter poleg higiene rok upošteva tudi higieno kašlja/kihanja in se zlasti med branjem ne dotika obraza med branjem.

Enake samozaščitne ukrepe naj dosledno upoštevajo tudi zaposleni.

Ukrepi, ki naj jih upoštevajo uporabniki:

- Priporočamo, da si uporabniki izposojajo knjige iz knjižnice po predhodnem naročilu.
- Priporočamo tudi uporabo mobilne aplikacije (mCOBISS) za rezervacijo in izposajo knjig.
- V knjižnico vstopajo samo zdrave osebe, brez znakov okužbe dihal (npr. nahod, kihanje, kašljanje, bolečine v žrelu, povišana telesna temperatura, motnje okušanja, vonja...).
- Pri vhodu v knjižnico in ob izhodu naj si uporabniki obvezno razkužijo roke.

- Zadrževanje v knjižnici zaradi prevzema knjig naj bo čim krajše.
- Čim manj naj se dotikajo različnih površin, predmetov, med drugim naj se izogibajo listanju knjig. V kolikor je to neobhodno potrebno, si pred tem pravilno razkužijo roke.
- Priporočamo brezstični način poslovanja.
- Pred izhodom si razkužijo roke.